

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
MAKTABGACHA VA MAKTAB TA’LIMI VAZIRLIGI
IXTISOSLASHTIRILGAN TA’LIM MUASSASALARI AGENTLIGI
HUZURIDAGI PEDAGOGIK MAHORAT VA XALQARO BAHOLASH
ILMIY-AMALIY MARKAZI**

**MAKTABGACHA TA’LIM TASHKILOTI PSIXOLOGLARINI TANLOV
ASOSIDA ISHGA QABUL QILISH SINOVI UCHUN
FOYDALANILADIGAN TEST TOPSHIRIQLARI
SPETSIFIKATSIYASI**

UMUMIY O'RTA TA'LIM MUASSASALARIDA PSIXOLOGLARINI TANLOV ASOSIDA ISHGA QABUL QILISH SINIVI UCHUN FOYDALANILADIGAN TEST TOPSHIRIQLARI SPETSIFIKATSIYASI

Mazkur spetsifikatsiya psixologiya fani mutaxassislarini ishga qabul qilish sinovida foydalaniladigan test topshiriqlarining mazmuni, qamrovi, turi, shakli, baholash mezonlari va o'tkazilish tartibiga qo'yilgan talablarni aks ettiradi.

I. Umumiy tamoyillar

Baholashning asosiy maqsadi psixologiya fani mutaxassislarining fan bo'yicha nazariy bilimlari, amaliy ko'nikmalari va kasbiy kompetensiyalarini kompleks baholashdan iborat.

Test topshiriqlari kasbiy faoliyatda zarur bo'ladigan bilimlarni tanish va notanish vaziyatlarda qo'llash, muammoli holatni tahlil qilish hamda maqbul yechimni tanlashga yo'naltiriladi.

II. Me'yoriy asoslar

1. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2026-yil 15-iyundagi 203-son "Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi tizimidagi davlat maktabgacha ta'lim tashkilotlari va umumiy o'rta ta'lim muassasalari xodimlarini tanlov asosida ishga qabul qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi buyrug'i.

III. Baholash qamrovi

Psixologiya fani bo'yicha 40 ta test topshirig'i taqdim etiladi va ularni bajarish uchun 60 daqiqa vaqt beriladi. Test topshiriqlarida yagona to'g'ri javobni talab qiladigan (Y1), moslashtirishni talab qiladigan (Y2) hamda ketma-ketlikni talab qiladigan (Y3) yopiq turdagi topshiriqlardan foydalaniladi. Test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim hamda ko'nikmalar bo'yicha taqsimoti quyidagi jadvalda aks etgan:

Mutaxassislik fanlaridan tuziladigan test topshiriqlarining mazmun sohasi va baholanadigan bilim va ko'nikmalari bo'yicha taqsimoti

1-jadval

Mazmun soha	Baholanadigan konstruktlar	Testlar soni
1. Rivojlanish psixologiyasi bo'limi		

Psixik taraqqiyot qonuniyatlari	-yosh davrlari (ontogenez) psixologiyasi fani, maqsad va vazifalari -yosh davrlari psixologiyasi metodlarining qo'llanilishi -psixik rivojlanish mohiyati -psixik rivojlanish omillari va harakatlantiruvchi kuchlari	5
2. Hayotiy davrlar va rivojlanish bosqichlari psixologiyasi bo'limi		
Yosh inqirozlari va yoshni davrlashtirish	-psixik rivojlanish jarayonida yuzaga keladigan miqdor va sifat o'zgarishlar -yosh inqirozlari mohiyati -psixik rivojlanishdagi yosh inqirozlari simptomlari -ontogenetik taraqqiyotdagi asosiy yosh inqirozlari -yosh psixologiyasida ontogenetik taraqqiyotni davrlashtirish masalasi -turli psixologik yondoshuvlar asosida yoshni davrlarga bo'lish -psixik rivojlanishning asosiy yosh davrlari -yosh davrlariga ajratishning asosiy mezonlari	10
3. Yosh psixologiyasi bo'limi		
3.1 Maktabgacha yosh davri psixologik xususiyatlari	-maktabgacha yosh davrida jismoniy rivojlanish xususiyatlari -maktabgacha yosh davrida psixik rivojlanish va o'yin faoliyati -bolaning maktab ta'limiga tayyorligi -maktab ta'limiga psixik etuklik mezonlari	5
3.2 Kichik maktab yosh davrida psixik rivojlanish	-kichik maktab yoshining psixologik xususiyatlari -kichik maktab yoshida o'quv faoliyati -kichik maktab yoshida bilish jarayonlarining rivojlanishi	9
3.3 O'smirlik davri psixologiyasi	-o'smirlik davrida jismoniy taraqqiyot va yangi psixologik tuzilmalarning yuzaga kelishi -o'smirlik davri ontogenezning alohida bosqichi sifatida -o'smirlarning o'zaro munosabatlari -kattalik hissining yuzaga kelishi	6
3.4 Ilk o'spirinlik davrida psixik va shaxs rivojlanishi	-ilk o'spirinlik davrining asosiy muammolari -kasb tanlash, ijtimoiy rollarning kengayishi	5
Jami		40 ta

Kognitiv ko'nikmalar taqsimoti

2-jadval

T/r	Kognitiv daraja	Izohi
1	Bilish	Fanga doir nazariy ma'lumotlar, atamalar, qoidalar, tushunchalarni eslab qolish, ularning mazmuni, maqsadi va qo'llanilishini tushunish
2	Qo'llash	Bilim va tushunchalarda yangi (notanish) kontekstlarda qo'llay olish
3	Mulohaza qilish	Faktlar, dalillar, fikrlarni taqqoslash, tahlil qilish, taxmin qilish va xulosa(lar) chiqarish

IV. Baholash mezonlari

Test topshiruvchining umumiy natijasini (raw score) hisoblash uchun har bir to'g'ri javob uchun 2,5 ball, noto'g'ri javob uchun ball berilmaydi. Umumiy eng yuqori natija 100 ballni tashkil etadi.

V. Imtihon tartibi

Test topshiruvchi imtihonga shaxsini tasdiqlovchi hujjat bilan keladi va test tashkilotchisi tomonidan belgilangan tartibga rioya qiladi. Imtihon boshlanishidan oldin test topshiruvchilarga topshiriqlarni bajarish hamda javoblarni belgilash tartibi tushuntiriladi.

Taqiqlangan vositalar: imtihon vaqtida mobil telefon, aqlli soat, planshet, quloqchin, elektron eslatma, ruxsat etilmagan bosma yoki elektron materiallardan foydalanish qat'iyan man etiladi.

Axloq va intizom: nusxa ko'chirish, yordam so'rash yoki yordam berish, imtihon davomida gaplashish, ruxsatsiz chiqish va nazoratchi ko'rsatmalariga amal qilmaslik taqiqlanadi. Qoidabuzarlik aniqlanganda, u belgilangan tartibda rasmiylashtiriladi va test topshiruvchi imtihondan chetlashtirilishi mumkin.

VI. Tavsiya etiladigan asosiy adabiyotlar

1. Do'stmuxamedova Sh.A., Nishanova Z.T., Jalilova S.X. va b. Yosh davrlari va pedagogik psixologiya.T., Fan va texnologiyalar markazining bosmaxonasi. 2013.

2. Jalilova S.X., Aripova S.M. Maktabgacha yoshdagi bolalar psixologiyasi. T., Faylasuflar nashriyoti, 2013.

3. Jalilova S.X. Taraqqiyot psixologiyasi va differensial psixologiya. T, Innovatsion ziyo, 2020.

4. G'oziev E.G'. Ontogenez psixologiyasi. T., "Noshir", 2010.
5. N. Xoliyitova, D. Turayeva Umumiy psixologiya (pedagogika yo'nalishlari uchun darslik) T. – 2022.
6. A.Rasulov, Psixodiagnostika, o'quv qo'llanma. T., "Noshir", 2009.
7. Islomova N., Andullayeva D. Ijtimoiy psixologiya. – Toshkent, 2013
8. Karimova V., Akramova F., Lutfullayeva N. Ijtimoiy psixologiya: o'quv qo'llanma. – Toshkent, 2011.
9. Shamshetova A., Melibayeva R.N., Usmanova X., Xaydarov I. Umumiy psixologiya. –T.: 2018.
10. Nishonova Z.T., Alimova G.Q. Bolalar psixologiyasi va uni o'qitish metodikasi. T. TDPU, 2005.
11. Xulqi og'ishgan bolalar psixologiyasi (o'quv qo'llanma) Olimov L. Ya., Nazarov A. M. 2020 y.
12. Oila psixologiyasi – O'zbekiston respublikasi oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi D. Abdullaeva, R. Yorqulov, N. Atabaeva-2015y
13. Inklyuziv ta'limda korreksion rivojlantiruvchi mashg'ulotlar – metodik qo'llanma. O'zbekiston Respublikasi ta'limni rivojlantirish respublika ilmiy-metodik markazi-2025.
14. Umumta'lim psixologlari uchun uslubiy qo'llanma – maktabgacha va maktab ta'lim vazirligi, 2025-y.
15. O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirining 2025-yil 29-avgustdagi "Maktabgacha ta'lim tashkiloti va pedagoglarining ish hujjatlarini tasdiqlash to'g'risida" 323 – son buyrug'i.

VII. Eslatma

Test topshiriqlari mazmuni tavsiya etilgan manbalarda aks etgan qonunchilik, kasbiy mazmun, tamoyil va yondashuvlar bilan moslashtiriladi. Biroq topshiriqlar manbalardan to'g'ridan-to'g'ri olinmaydi. Test topshiriqlari talabgorning kasbiy vaziyatlarni tahlil qilish, bilimini amaliyotda qo'llash va asosli qaror qabul qilish ko'nikmalarini baholashga qaratiladi.